

För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd, SOU 2017:1

Sammanfattning

Boverket ser positivt på ansatsen att på ett tydligt och sammanhållet sätt lyfta förutsättningar för utveckling på landsbygden. Landsbygdens förutsättningar ser emellertid olika ut beroende på bland annat territoriella och demografiska förutsättningar, något som utredningen förhåller sig relativt svepande till. Boverket anser det önskvärt att komplettera en eventuell landsbygdsstrategi med en övergripande nationell målbild och strategi för hela den territoriella utvecklingen.

För att säkerställa en hållbar samhällsutveckling med en levande landsbygd krävs en långsiktigt god hushållning med mark och vattenområden. Den fysiska planeringen kan utifrån lokala och regionala förutsättningar bidra till att lyfta platsspecifika tillgångar utifrån deras potential att bidra med värden och tjänster för människan och för ekosystemet som helhet. Utifrån ett sådant förhållningssätt är det centralt att den lokala och regionala nivån samverkar och att funktionella snarare än administrativa hänsyn blir vägledande för ett gemensamt utvecklingsarbete.

Boverket saknar den Europeiska landskapskonventionen (ELC) i slutbetänkandet. Landskapskonventionen kan vara ett bra sätt att lyfta landsbygdsfrågor eftersom den innebär att Sverige ska tillämpa ett landskapsperspektiv i sin politik för regional utveckling, stadsplanering, kultur- och naturmiljövård, jordbruk, skogsbruk och alla andra områden som kan ha inverkan på landskap.

Boverket har i övrigt avgränsat sitt svar till att gälla de delar av slutbetänkandet som berör myndighetens verksamhetsområde. Boverket har inga synpunkter på övriga förslag i betänkandet.

5.1 Landsbygderna i den kommunala översiktsplaneringen

Boverket avstyrker förslaget om att Boverket ska få i uppdrag att ta fram en vägledning om landsbygdens värden och utvecklingsmöjligheter i översiktsplaneringen. Dessa frågor måste ofta ses i ett större sammanhang än för en enskild kommun. Den

fysiska planeringen ger möjlighet att lyfta sambanden mellan städer, mindre orter och landsbygden. Ett sådant helhetsgrepp om den territoriella utvecklingen underlättas av ett kontinuerligt utbyte med den regionala nivån och att kommunerna och regionen gemensamt lyfter fram utvecklingsmöjligheter utanför de största tätorterna och stråken.

Boverket har tidigare tagit fram *Landskap i förändring* (2008) och *Lär känna din ort* (2006) som kan ge stöd åt kommunerna rörande landsbygdplanering. Boverket kommer även framöver vägleda om landsbygdsfrågor i översiktsplaneringen. Kommittén föreslår vidare att uppdraget ska innehålla en del om att utveckla civilsamhällets deltagande. Boverket har också tagit fram en vägledning om medborgardialog i fysisk planering som hanterar dessa frågor. Vägledningen finns tillgänglig på Boverkets webb (www.boverket.se/sv/samhallsplanering/kommunal-planering/medborgardialog1).

5.1.1 Riksintressen påverkar

Boverket delar kommitténs problembeskrivning om att det finns ett stort behov av att begränsa och precisera riksintressenas utbredning. Boverket delar även kommitténs syn på att riksintresseutredningens förslag om att införa områden av ”väsentligt allmänna intressen” inte bör genomföras. Boverket har i sitt remissvar till utredningen (M2015/04128/Nm) fört fram att förslaget skulle leda till ett tungrovt och svårförklarligt system med stora risker för dålig förutsägbarhet och regionala skillnader.

Boverket arbetar just nu med att ta fram *Vägledning för nationella myndigheters underlag, beslut och redovisning rörande anspråk på riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken*. Vägledningen kommer att bli en del i den redovisning Boverket gör i april i år av regeringsuppdraget angående tillämpningen av miljöbalkens bestämmelser om riksintressen (S2014/6521/PBB). I uppdraget ingår även bl.a. att ta fram en vägledning om vad påtaglig skada på riksintressen innebär i planprocessen. Syftet är att få en bättre struktur och bättre värdebeskrivningar på riksintressearbetet men även att omfattningen av riksintressena ska kunna begränsas.

5.1.2 Enklare att bygga i strandnära lägen

Då kommittén enligt sina direktiv inte har i uppdrag att utvärdera eller föreslå förändringar av strandskyddslagstiftningen presenterar man inte heller några skarpa förslag på denna punkt. Boverket kommenterar därför inte avsnittet.

5.1.3 Översyn av vatten- och avloppslagstiftningen

Boverket välkomnar en översyn av va-lagstiftningen. Ansatsen bör vara att uppnå likabehandling över landet vad gäller åtgärdande av icke godkända avlopp i landsbygderna. Kostnaderna för att åtgärda icke godkända avlopp behöver också utredas. Bostadsbyggande på landsbygden är viktigt där va-lagstiftningen möjligen kan vara ett av många hinder. Boverket vill betona att det är angeläget att inte heller framtida regler resulterar i hinder för bostadsbyggande.

5.2.1 Förbättrade krediter för byggande av bostäder i landsbygderna

Finansiering av bostadsbyggande och ombyggnad på landsbygden handlar i synnerhet om på vilket sätt risker ska bäras samt fördelas och vem som kan vara långgivare. Utredningen problematiserar dock inte frågan, och lämnar ett skissartat förslag med oklarheter och med svag underbyggnad som i första hand pekar på ovilja att låna ut pengar över marknadsvärde samt kostnaden för detta. De begränsningar som finns idag inbegriper fler aspekter än så, t.ex. risker för den enskilde vid en eventuell försäljning samt redovisningsregler för företag. Finansieringsfrågan har tidigare berörts av exempelvis Glesbygdsverket (2003) och Tillväxtanalys (2012) samt av utredningen EU och kommunernas bostadspolitik (SOU 2015:58). Regeringen har tillsatt en utredning (Dir. 2017:1) om förbättrade finansieringsförutsättningar för ny- eller ombyggnad av bostäder, där svaga bostadsmarknader lyfts fram som ett område. Boverket anser att det är lämpligt att invänta slutsatserna från den.

6.2.1 Statlig vägledning till kommunernas arbete med lokal serviceutveckling

Boverket avstyrker förslaget om att utarbeta en vägledning om lokal serviceutveckling i den kommunala översiktsplaneringen. Kommunen ska planera för områden för handel men har inte rådighet över själva den kommersiella servicen. Tillväxtverket tillhandahåller stöd för kommersiell service, vilket också tas upp i slutbetänkandet. Boverket har tagit fram vägledningen *Planera för handel* (2015) som ger stöd till kommunerna.

I detta ärende har stf. generaldirektör Yvonne Svensson beslutat. Landskapsarkitekt Isabelle Ripa har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Göran Persson och enhetschef Sofie Adolfsson Jörby deltagit.

Yvonne Svensson
stf. generaldirektör

Isabelle Ripa
landskapsarkitekt